

Syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmä ja vaikuttavuus

Nuorisotoimenjohtaja Kimmo Hölkki
Lappeenrannan kaupunki
2.3.2022

LAPPEENRANTA
SUOMEN ILMASTOPÄÄKAUPUNKI

Voittaja 2021 - Lappeenranta
EUROPEAN GREEN LEAF
An initiative of the European Commission

Taustaa Lappeenrannan tilanteesta Eksote

- Sosiaali- ja terveyspalvelut toteutettu Eksoten toimesta jo vuodesta 2009
- Yhteistyö kuntien ja Eksoten välillä kehittynyt vuosien varrella. Perustettu erilaisia yhteistyöryhmiä mm. maakunnallinen hyvinvointityöryhmä, LAPE-johtoryhmä, maakunnallinen oppilashuoltoryhmä, ennaltaehkäisevän päihdetyön maakunnalliset ryhmät (PAKKA-toimintamalli), ohjaamon esihenkilötiimi, jne.
- Eksoten palveluihin pääseminen nopeaa ja prosessit toimivia
- Eksote keskittänyt palveluitaan, esim. lasten ja nuorten talo, panostanut avopalveluihin
- Arviomme mukaan kustannustehokasta

Lappeenrannan kaupungin uudistukset

- Organisaatiouudistus 2018
  - Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut -toimiala
    - Lasten ja nuorten lautakunta (varhaiskasvatus, perusopetus, lukio, nuorisotoimi)
    - Kulttuuri- ja liikuntalautakunta (kulttuuritoimi, liikuntatoimi)
  - Elinvoima ja kaupunkikehitys –toimiala

- Hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden yhteistyörakenteet
  - kaikki vastuualueet johtoryhmässä
  - lasten ja nuorten palveluiden vastuualuejohtajat työskentelevät lähellä toisiaan, saman käytävän varrella (ennen koronaa)
  - Vastuualuerajat ylittävien toimintojen toteuttaminen helpottunut, mm. harrastamisen Suomen malli –hanke (nuoriostoimi, liikuntatoimi, kulttuuritoimi, perusopetus).

- Vastuualueilla omaa kehittämistyötä

Ennaltaehkäisevät palvelut

- Resursseja tulisi kohdistaa entistä enemmän ehkäiseviin palveluihin
- Ehkäisevien palveluiden kokonaisuus on laaja ja vaikeasti hahmotettavissa
- Keskustelu kohdistuu usein palveluihin, jotka eivät enää ole varsinaista ehkäisevää palvelua, vaan lähempänä varhaisen tuen palvelua (esim. etsivä nuorisotyö).
- Syrjäytymistä ehkäisevä palvelu on sellaista, joka turvaa nuoren kasvun ja kehityksen, jotta hän kykenee toimimaan elämässään ilman erityistä tukea.
- Syrjäytymistä ehkäisee jos
  - nuorella on ystäviä
  - nuoren koulu/opiskelut sujuvat
  - nuorella on mielekästä vapaa-ajan tekemistä
  - kasvuympäristö on turvallinen
- Palvelut, jotka edistävät edellisiä, ehkäisevät syrjäytymistä
  - Harrastustoiminnat, vapaa-ajanviettomahdollisuudet, kavereiden kanssa hengailu (mm. nuorisotilat)
  - Opetuspalvelut, opiskeluhuolto, perhepalvelut
- Jotta resurssia voisi kohdistaa ehkäiseviin palveluihin, ne tulisi tunnistaa ja määritellä tarkemmin jotta kaikki palvelujärjestelmässä mukana olevat tunnistavat ne.

Nuorisotilatyö/alueellinen nuorisotyö ennaltaehkäisevänä palveluna

- Ns. perusnuorisotyö, nuorisotilatyö jää usein vähälle huomiolle ennaltaehkäiseviä palveluita kuvattaessa.
- Yhteisöllinen/alueellinen nuorisotyö (sisältää nuorisotilatoiminnan) tukee kaverisuhteita ja tarjoaa mielekkään vapaa-ajanviettomahdollisuuden = ehkäisee syrjäytymistä, tätä ei usein huomioida
- Kunnallinen nuorisotila edistää nuoren ja nuoren asuinalueen kaikkien toimijoiden hyvinvointia.
- Tilatehokkuuden vaatimukset ajavat kohti yhteiskäyttötiloja. Vaarana on että päädytään rakentamaan sellaisia yhteiskäyttö-nuorisotiloja, joihin ne nuoret, joille nuorisotyöstä olisi eniten hyötyä, eivät halua mennä.
- Alueellisen nuorisotyön haasteena on ollut sen merkityksen, tavoitteiden ja mittaamisen vaikea määrittely ja siten sen arvon esiintuominen.

Nuorisotyön opetussuunnitelma, NUPS

- Pohjautuu Tomi Kiilakosken hahmottelemaan nuorisotyön suhdeteoriaan (Djupsund ym. 2015, s. 61-64)

1. Määritellään mitä nuoren elämään liittyviä suhteita halutaan tukea

   - Esim. ”**nuoren suhde toisiin nuoriin**” = nuoren kaverisuhteiden tukeminen = syrjäytymisen ehkäisykeino

2. Määritellään keinot miten sitä tehdään

   - Esim. Pidetään nuorisotiloja auki mahdollisimman paljon, järjestetän siellä toimintaa ja tilanteita, joissa nuorilla on mukavaa tekemistä keskenään ja he viihtyvät, hyödynnetään osallistavaa budjetointia toiminnan toteuttamisessa, jne.

3. Mitataan ja arvioidaan onnistumista. Hyödynnetään tietoa toiminnan kehittämisessä

   - arviointimenetelmä valmisteilla: Lappeenranta/Etelä-Karjala – Osaamiskeskus Kanuuna – Nuorisotutkimusseura. Yhdistetään kyselyistä saatavaa tietoa, itsearviointeja ja saatavilla olevaa kävijämäärä-, ym. tietoa.

Hyviä nuorisotyöllisiä käytäntöjä Lappeenrannassa

- Koulunuorisotyö
  - Turvallinen helposti lähestyttävä aikuinen koulun arkeen
  - Heikkojen signaalien havaitseminen, nuorisotyöllisten menetelmien kautta luottamuksen rakentuminen
  - Ei viranomainen, ei opettaja, ei kuraattori, mutta on ammattilainen, jonka kanssa voi puhua ja joka osaa viedä asiaa eteenpäin
  - Aidosti matalan kynnyksen toimintaa, ei kirjata keskusteluja asiakastietojärjestelmiin, ei tarvitse mennä erikseen koulunuorisotyöntekijän vastaanotolle vaan hän on läsnä arjessa, tunneilla, välitunneilla, koulun käytävillä
  - Haasteena rahoitus
- Ohjaamo Lappeenranta
  - Nuorisotoimen tiloissa keskeisellä paikalla nuoriso- ja monitoimitalo Monarilla
  - Nuorisotyö panostaa laajasti: koordinaattori, 2 ohjaamonuorisotyöntekijää, nuorisoneuvoja + etsivä nuorisotyö tarvittaessa. Lisäksi järjestetään ohjattua toimintaa esim. bändipaja, graffitipaja.
  - Eri alojen asiantuntijoita paikalla: TE-palvelut, sairaanhoitaja, ammatinvalinnanohjaaja, kotoutumispalvelut, sosiaaliohjaaja
  - Nuorisotyöllinen, nuorilähtöinen työote, koordinaatio ja asiakaspalvelu
  - Ohjaamo ja TE-palvelut 2024 -uudistus

Ajatuksia Allianssimallista

- Ehkäisevien palveluiden koko kenttä tulisi olla kuvattuna ja kaikkien osapuolten tiedossa
- Resurssien oikea kohdentaminen mahdollistuisi, suurempi painotus ehkäisevään palveluun
- Kaikki keskeiset toimijat mukana kokonaisuuden suunnittelussa ja toteuttamisessa
- Tietojen vaihdon haasteet taklattava
- Avainhenkilöiden rooli (johtaja, koordinaattori) hyvin merkittävä, ymmärrettävä kokonaisuus omasta ammatillisen ydinosaamisen lisäksi
- Huolena että painotus edelleen ja enenemässä määrin korjaaviin palveluihin, koska niissä enemmän lainsäädäntöä, hallittuja prosesseja ja selkeitä asiakkuuksia

Ajatuksia vastuuhenkilö-mallista

- Vastuuhenkilön työote tärkeä. Nuorilähtöinen, nuorisotyöstä tuttu työote todettu hyväksi.
- Haasteena on nuoret jotka eivät halua/pysty ottaa tarjottua palvelua vastaan
  - Täytyy rakentaa luottamusta, motivoida, valaa uskoa, kulkea rinnalla.
  - Vaatii aikaa ja kärsivällisyyttä
- Taustalla hyvä olla monialainen verkosto, jossa on eri alojen osaamista.
- Henkilöstövaihdokset tyypillisiä alalla tällä hetkellä -> palvelujärjestelmän tulee olla selkeä ja yksinkertainen, jotta uusi vastuuhenkilö omaksuu sen nopeasti.

Havaittuja kehittämistarpeita

- Oppivelvollisuuslain toteuttamiseen vaihtoehto (pajatoiminta tms.) nuorille, jotka eivät pysty sitoutumaan/osallistumaan olemassa oleviin vaihtoehtoihin
- Koulunuorisotyön valtakunnallinen resurssointi
- Päihdeongelmien parissa kamppaileville (ei pysty sitoutumaan päihteettömyyteen) nuorille aikuisille päivätoimintaa, jotta pystyy saamaan päivärytmiä ja sisältöä elämään. Toiminnassa ei tulisi olla ehdotonta päihteettömyysvaatimusta tai sanktioita osallistumisien väliin jäämisistä.
- Etsivän nuorisotyön rahoituksen vakinaistaminen, jokavuotinen rahoituksen hakeminen ja raportoiminen aiheuttaa byrokratiaa

Kiitos!

kimmo.holkki@lapppenranta.fi

lappeenranta.fi
greenreality.fi

LAPPEENRANTA
SUOMEN ILMASTOPÄÄKAUPUNKI

Voittaja 2021 - Lappeenranta
EUROPEAN GREEN LEAF
An initiative of the European Commission